

Romeo Tudor și Radu Olăreanu

SUPERFICIALITATEA ȘI LIMITELE ACTUALIZĂRII

O SCRISOARE PIERDUTĂ de Ion Luca Caragiale ● **TEATRUL TINERETULUI PIATRA NEAMȚ** ● Data premierei: 22 decembrie 1991 ● Regia: Nicolae Scarlat ● Decoruri: Dan Jitianu ● Costume: Ileana Huber ● Distribuția: Liviu Timuș (Ștefan Tipătescu), Constantin Ghenescu (Agamemnon Dandanache), Corneliu Dan Borcia (Zaharia Trahanache), Romeo Tudor (Tache Farfuridi), Radu Olăreanu (Iordache Brânzovenescu), Cornel Nicoară (Nae Țăjavencu), Marian Despina (Ionescu), Traian Pârlog (Popescu), Ion Muscă (Ghiță Pristanda), Florin Măcelaru (Un cetățean turmentat), Oana Albu-Birău (Zoe Trahanache).

Mărturisesc din capul locului că nu sînt adeptul «actualizărilor». Nu-mi plac degetele băgate-n ochi și lucrurile făcute la prima mînă. Dincolo de asta, recunosc fiecărei modalități dreptul de a exista sub soare (sau sub luminile reflectoarelor) și chiar de a pieri pe limba ei, dacă mijloacele de care dispune se dovedesc puține și sărace. Ce să-i reproșez însă lui Ian McKellen în *Richard III* și spectacolului shakespearian regizat de Richard Eyre la Teatrul Național din Londra, dacă «actualizarea» nu se oprește doar la sugestia gestapovistă a costumelor și merge în profunzimea textului, descoperindu-i analogii contemporane, care nu-i afectează bogăția sensurilor? Îmi scot pălăria și zic că nu «actualizarea» e totul, ci modul în care e făcută, în care-și acceptă propriile-i li-

mite și știe eventual să le depășească.

Dacă (și după ce) și le asumă. Pentru că dacă n-o face, produsul e de cele mai multe ori hibrid, iar fenomenul respingerii de grefă, pe cît de vizibil pe atît de inestetic. Așadar, de ce n-aș accepta și **O scrisoare pierdută** în ținuta vestimentară a anului 1992, mai ales în plină campanie electorală, chiar dacă problema revizuirii Constituției nu s-a pus încă, dar se va pune cu siguranță, și încă destul de curînd? În urmă cu mai bine de 10 ani nu-i izbutise lui Mircea Cornișteanu **O scrisoare pierdută** la Naționalul craiovean cu un Țăjavencu—Adrian Păunescu, interpretat cu strălucire de Ilie Gheorghe, spectacolul în întregime fiind de o cutremurătoare actualitate? Ce e drept, actualitatea nu presupune neapărat «actualizarea», după cum «actualizarea», mai ales nedusă pînă la capăt, ca acum, la Piatra Neamț, poate atinge performanța de a nu mai fi nici măcar de actualitate. Căci «ciocoi» în care «bate» spectacolul par a fi mai curînd activității de pînă în 1989 și nu cei de azi, ai atîtor alte partide, născute ca ciupercile după ploaia de sînge care a curs inutil în decembrie '89. Faptul că, în finalul adunării electorale din actul III, de undeva de la pod se prăvălește în scenă o burniță kitsch de «secera și ciocanul» nu rezolvă nici pe departe «cestiunea». Ca să nu mai spun că există o diferență între hainele politicianilor de azi și cele de la parada modei, un Tipătescu cu codiță și mînecele suflecate fiind la fel de greu de imaginat ca și o Zoe (totuși, soția lui Trahanache) în colanți! Spectacolul ni-i pro-

pune ca atare, dar realizatorii lui nu trebuie să se mire că, în aceste condiții, propunerile lor nu trec rampa. Rămîn undeva, în zona nefericită a experimentului lipsit de organicitate. Ce să mai zici de un Dandanache aproape în costum de epocă, venind totuși cu birja, cum zice textul, lîngă un Ghiță Pristanda în costum actual al poliției române, în timp ce tribunele vorbitorilor trimit la altă epocă, a dictaturii ceaușiste? Așa că stai și te-ntrebi: cînd actuala anostă campanie electorală face ca numele lui Caragiale și al personajelor **Scrisorii pierdute** să fie pe buzele tuturor, tocmai pentru că toată lumea simte extraordinara actualitate a lui nenea lancu, ce nevoie mai era de această puerilă «actualizare», ce nu se lasă niciun «implementată» în litera și spiritul textului? Geaba îl pune regizorul Nicolae Scarlat pe Tipătescu s-o palmuiască pe Zoe: și cu palma asta și fără, lucrurile nu mai au nici un haz!

Nici decorurile lui Dan Jitianu nu mi s-au părut de astă dată prea inspirate, cîtă vreme, în același final de act III, una dintre coloanele sălii în care are loc adunarea se poate «rupe» la vedere, la modul cel mai kitsch cu putință. Dar ideea unui unic decor, obligînd personajele să forfotească pe culoarele prefecturii, e printre puținele care se susțin.

A mai remarca, în aceste condiții, calitatea «prestațiilor» actricești, în sensul că unii aveau mai mult iar alții mai puțin de unde să-și facă rolul, e curată zădărnicie.

■ VICTOR PARHON